

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XII.

V Ljubljani 14. mal. travna 1859.

List 8.

ANTON MARTIN,

po milosti Božji Lavantinski škof.

želim vsem vernim dobro srečo in pa obilno usmiljenje Božje.

Kakor dobra mati in pridna gospodinja skerbi, da se hiša za posebne praznike čedno osnaži, klopi in mize omijejo, otroci in vsi domači po pranju bele oblačila dobijo, ravno tako po materno tudi sv. kat. cerkev skerbi, naj bi se mi za sveto veliko noč, na praznik našiga odrešenja, toliko imeniten in vesel, vredno pripravili, skoz sveti post svoje pregrešne nagone vkrotili, z molitvijo in dobrimi deli svoje serca olepsali, in tako vredno z Jezusom obhajali sveto veliko noč, ako je srečno včakamo. Imam vam torej, prelube moje ovčice, v imenu svete kat. cerkve oznaniti, kako se bomo to leto postili. (Nasledva postna naredba.)

„Moj sin! poslušaj nauke svojiga očeta, in ne pusti v nemar zapovedi svoje matere, da bo djana krona tebi na glave in drag zavrtnik krog tvojiga vratu,“ opominja sv. Duh (Prip. 1, 8—9). „Kdor nima cerkve za mater, nima Boga za očeta“ (sv. Ciprian); in kdor ne sluša cerkve (svoje matere), ki nam sv. post naroča, imej ga kakor nevernika in očitniga grešnika, pravi Kristus (Mat. 18, 17). — Toliko od svetiga posta; zdaj pa še od domače molitve nekoliko.

Gospod Bog po preroku (Izaiu 1, 2—3.) milo tožuje, rekoč: „Poslušajte nebesa, in zemlja potegni na ušesa: otroke sim izredil in jih spravil na noge; oni pa so me zavergli. Volek spozna svojiga lastnika in oslek gare svojiga gospoda; moje ljudstvo pa mene ne spozna.“ „Sin spoštuje svojiga očeta, in hlapec svojiga gospoda; ako sim tedaj jaz Oče, kje je moja čast? in če sim jaz Gospod, kje je strah pred mano?“ (Mal. 1, 6). — Ta potožba Božja v sedanjih časih tiste hiše zadeva, v katerih domačo občno molitvo opuščajo, pregrešno govorjenje (marnovanje) pa dopuščajo; Boga pozabijo, hudimu pa služijo; in takih nesrečnih hiš je veliko, veliko med nami. V hišah, kjer ni očitne molitve, umira sveta vera, in kjer sveta vera umerje, vgasne luč večniga življenja, prava sreča tako hišo zapusti; zakaj več nesreče ni, kakor če zgubi človek pravo vero. „Brez vere je nemogoče Bogu dopasti,“ uči sv. Pavel (Hebr. 11, 6). Luč v svetilki (lampici) vgasne, če olja pomanjkuje, tudi žive vere ni, kjer ni žive molitve.

Lepa podoba žive vere bodi nam večna luč, ki noč in dan pred sv. Rešnjim Telesom v hiši Božji gori; ta nas uči, kako se naj serce naše v domači molitvi vsaki dan k nebesam povzdiga, gor k svojimu Bogu. V cerkvi ima za večno luč cerkvenik (mežnar) skrbeti, otrinjati in olja dolivati, da ne vgasne, pri vsaki kersanski hiši pa gospodinja in gospodar, da domači pridno molijo vsak za se, pa tudi vsi skupaj saj o nedeljah in svetih praznikih zvečer. Oh

naj bi med nami zopet bilo, kakor je bilo svoje dni! Bila je vsaka bajtica (kajžica), še tako majhna, hiša Božja, hiša molitve in pa svetiga petja. Vsak hišni gospodar je bil skerbni dušni pastir svoje družine, in angeli Božji so v takej hiši prebivali; nosili so pobožne molitve v sveto nebo, rosilo se je obilno usmiljenje Božje čez take verne ljudi.

Kaj pa hoče domača pobožnost ali andoht? Kakor se v cerkvi Božja služba opravlja, tako se tudi naj doma čedno posnema, da se kaj svetiga pripoveda ali bere, da vsi skupaj sveti roženkranc ali pa litanije molite, pa še kako sveto, čedno zapojejo vmes: to se pravi prav po domače Božjo službo opravljati. De luč v svetilki (lampi) lepo gori, je potreba dveh reči: olja in pa (za stenje) prediva. De bo naša vera živa, nam je potreba kersanskega nauka in molitve. Pri vsaki pošteni hiši imajo zato evangelske bukve z molitvami in branjem za vse nedelje in praznike; imajo katekizem, pa djanje Svetnikov. Si omislijo tudi Gofina razlaganje cerkveniga leta, pa še kake pesemske bukvice; in tako imajo bukev dovolj za domačo službo. Dušna Paša za odraslene, Sveto opravilo za otroke so molitvine bukvice naj bolj prav. Si bukvic na cente, le na ponudbo kupovati, je škoda za dušo še bolj ko za žep. Ljudje, ki preveč raznih bukvic imajo, še ene molitve poslednjic prav ne znajo; tako se jim zméde po bukvicah molitev. Si hočeš molitvine ali kake druge bukve omisliti, poprašaj dušniga pastirja poprej, naj ti svetujejo, ktere bi bile za tebe prav. Ni vse zlato, kar se sveti, ne vse dobro, kar se hvali; slabe bukve in pa strupene gobe, še tako mično pisane, so nevarne. Serce ti ostrupijo; in če ga ne umorijo, pa naredijo mlačno za Boga. In kako žalostno je to!

Kdaj in kako se ima služba Božja doma obhajati? Kakor se večna luč trikrat v svetilki popravi, de lepo gori, naj se tudi vsak dan trikrat, zjutraj, opoldne in zvečer doma pobožna molitva opravi in serce za Boga oživi. Molitev juterna imej tri reči: Zahvalimo Boga, da nas je varoval preteklo noč — prosimo ga, naj nas še varuje današnji dan, in dobri namen ponovimo, vse k časti Božji storiti, da nam Bog vse naše djanje blagoslovi. Dojdete h kosilec (zajterku alj fruštku), moli gospodar alj gospodinja, alj pa drugih kdo angelsko česenje s svojo družino; lahko de je katero moliti pozabilo. Ravno tako tudi o poldne pred kosilom (južno), in tudi zvečer pred večerjo. Po tem se opravi molitva pred jedjo in po jedi lepo na glas. In ste delo dokončali, pa se krog mize na večer zopet zbrali, večerne molitve ne opustite, ki tudi tri reči ima. Zahvalite Boga za vse prejete dobrote — prosite za odpušanje grehov, s kterimi ste ga žalili, — priporočite se Božjemu varstvu, Marii in angelu varhu; pa tudi vernih duš ne pozabite. Tako bote vsak dan pobožno začeli in dokončali, v Gospodu zaspali in sladko počivali. — Pač je žalostno med ljudmi živeti, ki ne molijo, s takimi pri mizi biti, ki se še ne pokrižajo, kakti žvinčce, ki pameti nima. Volek

pozna svojiga gospodarja, oalek gare svojiga gospoda, taki gerdi ljudje pa ne spoznajo svojiga Boga!

Kedar pride svete sabote večer, in so vam večernice zvonovi milo oznanili, ter ste se po dokončanim delavniku k večerji zbrali, naj bere gospodar ali pa kdo drugi, ki gladko čita, svet evangeli prihodnje nedelje ali praznika, bere naj se razlaganje svetiga evangelija v Gofini, alj pa zgodba praznika, ki se bo naslednji dan obhajal. Ste odvečerjali, pokleknete čedno vsi, ter sveti roženkranc ali listanje molite, skoncama pa večerno molitvo opravite. Ako še po večerni molitvi kako sveto pesem zapojete, bodo angeli varhi z vami popevali, in se v Gospodu veselili. — Poprej ko se odpravite počivat, naroči oče svojim sinom in hčeram, gospodar svojim hlapcem in deklam, kdo naj gre k prvemu, kdo k drugemu opravilu, pa tudi kdo naj bo za varha doma. Ne pozabite sebe in svojih pogosto opomniti, vredno k spovedi in k sv. obhajilu hoditi, de ne bode miza Božja opušena, duša pa uboga in pozabljena za dolgo večnost.

Si na visoki planini ovčar, ali pa za varha doma, in v cerkvo ne vteguješ, ali pa ne moreš bolen, oberni se k svoji domači cerkvi, v kateri se Božja služba obhaja, ter kleče alj stojé, tudi sedé, če poklekniti ali stati ne moreš, mašne molitve opravi, ali pa sveti roženkranc v ta namen moli. Pridejo tvoji domači od službe Božje, naj ti od pridige ali pa kersanskiga nauka kaj povedó. Tako boš tudi doma Gospodov dan posvečeval; ves svet bo tebi hiša Božja, in serce tvoje bode Bogu posvečen oltar.

Je v nedeljo ali praznik solnce za gore šlo, pokličí gospodar svoje domače, in skerbno glej, de bodo vsi doma. Poprašoj, kaj so si pridige ali kersanskiga nauka zapomnili, in razloži nauk, ali pa daj iz katekizma ravno to brati, kar so v cerkvi učili. Ako čas dopusti, naj se bere iz djanja tistih Svetnikov, katerih spomin se prihodnji teden obhaja. Pa tudi zgodbe svetiga pisma je važno poslušati in dobro znati. Po večerji ali še poprej se naj sveti roženkranc moli, in večerna molitva občno opravi. Skoncama svetiga praznika skerbni gospodar delo za prihodnje delavnike ukaže. Tako vam bode vsak Gospodov dan ena stopinja bližej svetih nebes, in domača služba Božja tako obhajana nebeškiga veselja okús. Oh kako lepo in pa veselo bo to! —

Kaj pa bomo za vse to imeli? bi me poprasali. Oh prelube duše! ako bote Bogu lepo služili v cerkvi in doma, vam boe Bog blagosloviti (žegnati) vaše vinske gore in žitne polja, ohraniti zdravo ljubo živino, vam dati pravo srečo in vašimu živežu tek. In kar sto tavezokrat več velja: v gnadi Božji bote živeli, zadovoljni s tim, kar vam Bog da. Lehko bote vse tezave tega sveta preterpeli, se po nebesih radi ozirali, do tle de se vam enkrat srečno odpró. Vse to nam je usmiljeni Jezus obljubil, rekoč: „Isite naj poprej Božjiga kraljestva in njegove pravice, in vse to vam bo naverženo.“ (Mat. 6, 33.) „Resnično vam povem, ako se dva zmed vas zedinita na zemlji, se jima bo, za katero reč koli prosita, zgodila od mojiga Očeta, ki je v nebesih. Zakaj kjer sta dva ali trije zbrani v mojim imenu, tam sim jaz v sredi med njimi.“ (Mat. 18, 19—20.) — Koliko bo premogla zedinjena molitev cele domače družine! Potihnila bo gerda ponočna voglarija in nesramno vesovanje. Ne bodo pijanci cele nedelje v terdo noč in še po pol ponedeljkov v pivnicah posedali, uboge žene in zapušeni otroci pa doma solz točili, kajti očeta k domu ni. Ne bodo hlapci in dekle cele noči po nesramnih potih hodili, ne nosili poštenja od hiše vaši sini in hčere. Ne bo čuti kletve ne prepira po vaših hišah; Božji Duh bo pri vas doma, ako domače službe Božje ne opustite. „Na visoko goro bi stopila,“ pravi sv. Terezija, „in bi po celim svetu klicala: Molite, ljudje, molite!“ In jaz pravim: molite na glas in združeno; molitev združena je zlata, in

skoz tako združeno molitvo po vaših hišah se bo žalostno obličje svetá v veselo preobrnilo.

„Kaj pomaga!“ meni porečete, „svet se popravi ne da.“ Preljubi! tega ne mislite in ne recite, timveč le eno samo storite, in zgodilo se bo, kar želimo. Vsakdo začni Božjo službo pri svoji hiši po domače tako opravljati, kakor sim vam priporočil, in ne gledaj na druge; drugi naj gledajo pa na se. Vi gospodarji, ne bodi vas sram s svojo družino moliti pred jedjo in po jedi, o svetih večerih tudi sveti roženkranc. Imenitnejši ko ste, lepše vam bo; za vami bodo tudi sosodje potegnili. Vi poglavarji ste luč sveta, pravi Kristus: „Ne prižgejo luči, de bi jo pod mernik postavili, ampak na svečnik, de sveti vsim, kateri so v hiši. Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, de vidijo vaše dobre dela, in častijo Očeta, kateri je v nebesih.“ (Mat. 5, 14—16.) — Vi rokodeli, ki po hišah dalječ okoli na delo pridete (šivarji in šivilje, čevljarji, tesarji in zidarji), oh ne pozabite s svojimi pomagavci (kseli in fanti) juterne in večerne molitve; pa tudi angelsko česenje na glas molite, kedar k mizi pridete. Domači ljudje vas bodo slišali, in se bojo od vas naučili, ako še niso vere zgubili. Apostolsko delo bo to, pa tudi plačilo veliko. — Vi kerčmarji (likebi ali osterji), ki pivec imate, in na večer točarica luč na mizo prinese, ne pozabite kapce z glave vzeti, se na glas pokrižati in večno luč z gosti odmoliti. Kedar pa zvečer ura doteče, in je čas gostivnico zapreti, sezite po roženkranc in ga začnite moliti. Vsak pošten kristjan bo z vami molil; kdor pa Božji človek ni, ter nima vere ne Boga, naj se daljej poda. Tako bote gostivniki vi veliko grehov pokrili, ki se, de se Bogu smili, po gostivnicah godé. En krajecar dobička bo vam več teknil, kakor kupi pregrešniga denarja, ki se brez molitve nabira. Taka domača služba Božja bo kerčmarjem prinesla srečo in blagoslov (žegen) Božji, in ravno na njim je vse ležeče. Vaši gosti in pivci pojdejo iz vaše hiše ne samo nahranjeni za truplo, ampak tudi na duši poboljšani. In koliko je to vredno! „Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi?“ (Mat. 16, 26.)

Preljube moje gospodinje in hišne matere! vam se posebno priporočim, na vas se naj bolj zanesem, de me bote vbogale. Ako mož pozabi, ali ni gospodarja doma, se vstopi ti gospodinja v sredo svoje družine, in moli jim na glas pred jedjo in po jedi, moli kleče z otroci in posli o svetih časih sveti roženkranc. Ljuba mati! poskerbi, de bojo tvoji otroci, rejenki in rejenke vsako jutro in vsak večer na glas molili, ter jim poprej jesti ne daj. Kakor jih bote matere ve naučile in privadile, tako bodo znali in storili vse svoje žive dni. Oj gospodinje in ljube matere, bodite moje; pa ne toliko moje, kakor Jezusove; bo pa tudi Jezus vaš z Marijo, svojo ljubo materjo. Domača služba Božja bo vaši hiši juterna zarja milosti Božje, ki bode vas in vašo družino veselo obsijala, in dopolnila lepo obljubo Jezusovo, ki je djal: „Resnično, resnično vam povem, ako bote Očeta kaj prosili v mojim imenu, vam bo dal.“ — Prosite, in bote prejeli, de bo vaše veselje dopolnjeno.“ Jan. 16, 23—24.

„In kateri se bodo po tem vodilu ravnali, mir in milost (bodi) nad njimi, in nad družino Božjo.“ (Gal. 6, 16.) „In kedar se to pismo pri vas prebere, skerbite, de ga bodo tudi po drugot brali. Gnada (Božja) bodi z vami! Amen.“

Božja pot na Dobrovi.

Kdo na Krajskim ne pozna prijazne Dobrove?

Poldrugo uro nad Ljubljano je v prijetni, rodovitni dolini, skoz katero tečeti vodici, Šujca od Horjula doli, in Gradašica od Polhoviga gradea, in se nekoliko pod Dobrovo zediniti. — Kjer zdaj stoji cerkev, farovž in šola, je bilo pred več stoletji leševje, zato se je reklo tej božji poti „Mati Božja v leševji.“ Ne more se nič gotoviga po-

vedati, kaj je dalo tej nekdanj močno sloveči stari božji poti začetek. Če si je bilo tudi kje kaj zapisanega, je l. 1459 vse zgorelo. Pripoveduje se sicer, da sta dva ptička, v gostim leševji sedeča, pastircam oznanovale slavo Marije Device in velike milosti, ki se bodo tu po zasluženju in priprošnji Marije Device pobožni romarji dobivali. — Ravno tako se ne more na tanko vediti, kdaj so prvo kapelico tukaj bili postavili. Žlahtni gospod Gregor de Talberg v svoji „Epitome Chronologiae Carnioliae“ pravi, da eni stavijo začetek božje poti k ti kapelici že v leto 970 po Kristusu, pa nič ne pove, od kod de ima to sporočilo. Vender sploh velja, da je bila tu že l. 1231 po Kristusu majhna kapelica. Ta letnica je tudi na podobi Matere Božje na Dobrovi, ki je v kupru vrezana. Zopet se ne ve, kdaj je bila namest kapelice pa cerkev postavljena, ker bere se, da l. 1459 je bila cerkev pogorela. — Pač škoda, ker takrat se je tudi to, kar je bilo zgodovinskega, vpepelilo. — Cerkev so zopet napravili, ki je imela 4 altarje, pa eno kapelico sv. Štefana, perviga marternika. Leta 1713, 29. maj, travna, so bili staro cerkev poderli, in s skerbjo in po prizadetji prečast. prezvišenega gosp. Fr. Gotfrida žl. barona Polhograškega, takratnega dekana ljubljanskega kapitla, so v treh letih novo cerkev sozidali. Leta 1744 je bilo pokopališče raztegnjeno, obzidano, in v čast rojstva Marije Device je bila v njim postavljena kapelica, v kateri so o lepem vremenu zavolj prevelike množice ljudi pridigovali in maševali. — 25. roznika l. 1747, peto nedeljo po binkošti, so presviti knez in škof Amadej, rojen grof Atems, posvetili cerkev, kapelico in pokopališče. V obletni spomin tega posvečevanja so za nedeljo med osmino presv. Rešnjiga telesa štiridesetdanskega odpustek podelili. V novi cerkvi je bilo pet altarjev, kateri so se zdaj, namreč: veliki altar Matere Božje v nebo vzete; prvi na evangelijski strani, ki je posvečen sv. Jožefu, ženinu Marije Device; drugi sv. Marii Magdaleni; na epistolski strani prvi altar sv. Štefana, prvimu marterniku, in sv. Leonardu, in drugi ss. Agati, Lucii, Apolonii in Barbari, devicam in marternicam. 30. vel. travna l. 1756, šesto nedeljo po veliki noči, so ravno ta knez in škof pred delitevjo sv. birme pri izviru obzidani studenec, imenovani „Mariin studenec“,“ blagoslovili, in vsem, ki bodo od njega pili, zdravja na duši in telesu prosili. Ta zares dobri in blagoslovljeni studenec je bil pod zemljo po svinčenih cevkah zadaj za velikim altarem napeljan, ter se je iztekal iz zidú v velik izdolben kamen zraven velike debele lešce. Romarji so hladno zdravo vodico radi pili in se umivali; zdaj pa se izteka pred pokopališčem.

Dobrovska cerkev je bila nekdanj podružena fari sv. Vida nad Ljubljano, s tremi drugimi podružnicami vred, ki so zdaj njene. Ko je pa prečastiti ljubljanski kapitel, zavetnik te cerkve, previdil veliko potrebo, tu novo faro napraviti, je bila po njegovim prizadetji pod knezo-škofom Gvelmam, roj. grofam Leslie, vstanovljena vikarija z enim duhovnam. Prvi je bil gosp. Janez Avgustin Rakovic, 10. vel. serpana 1723 v vikarja cerkveno vstanovljen. Od tega časa je bila še vse bolj zvišana božja pot in česenje Marije, tako, da od 14. vel. serp. do 8. kim. je bilo samo obhajancov do 10 tavižent. Za tega voljo so sveti Oče papež Klemen XI. 21. maj, serp. 1756 popolnoma odpustek vsem tistim blagovolili dodeliti, kateri bodo med šmarnimi mašami zakramenta sv. pokore in sv. Rešnjiga telesa vredno prejeli, in tukaj pobožno molili za poviksanje matere sv. katoliške Cerkve. Udam tudi že napravljene bratovšine „v nebo vzete Marije Device na Dobrovi,“ katerih je do leta 1756 že 11,459 štela, je bilo pa veliko popolnoma in nepopolnoma odpustkov dodeljenih. Razun tega je bil veliki altar s popolnoma odpustkam pooblasten ali obdarovan (altare privilegiatum), tako namreč, da je bil s sv. mašo sklenjen popolnoma odpustek, se je tedaj zamogla po daritvi sv. maše vsaki petek skoz celo leto in vsaki dan skoz osmino

vseh vernih duš ena duša iz vic rešiti. Pozneje pa je bil s tolikim zakladom obdarovan še clo za vsaki dan skoz celo leto. Verni so zamogli popolnoma odpustek zadobiti, kadar koli so obiskovali sv. križev pot, Kristusovo terpljenje premišljevali, in štirideset dnevni odpustek, kdor je pobožno kušnil drago svetinjo, ki je v Rimu narejena, v kateri so ostanki sv. križa, od ogrinjala Marije Device, plajša sv. Jožefa, košic sv. Joahima in sv. Ane, in je 3 očenaše in česenamarije bogoljubno zmolil.

Zavolj tolikih milostnih zakladov so pobožni romarji od vseh krajev sem vrel, in od nekterih fará, kakor iz Šent-Vida, Sore, Polhoviga gradca, Brezovice, Presarji, Iga, Šmarje id., so hodili s procesijami in duhovnam k milostni Materi Božji na Dobrovo, jo častit, in jo zaupljivo v dušnih in telesnih potrebah pomoči prosit. Pred vsemi je ljubljansko ljudstvo imelo posebno česenje do Matere Božje na Dobrovi. Silno goreče je dohajalo na božjo pot, in bili so sploh te misli, kdor k tej cerkvi 3 krat na božjo pot gre, da je toliko, kakor bi enkrat romal k grobama sv. apostelnov Petra in Pavla v Rim.

Zavolj posebniga spoštovanja tega sv. kraja je več vikših duhovnov, žlahtnikov in bogatih se dalo tu pokopati, ali so večne maše vstanovili, kakor p.: prečast. gosp. Fr. Gotfrid baron Polhograški, ljubljanski dekan; žl. gosp. Filip Jakop Žerovnik; baron Sigismund Strobelhof, prečast. g. Gregor Engelman, odsluženi šmartinski fajmošter, in še več družih.

Tudi tega ne smem zamolčati, da 14. vel. serp. 1725 so tukaj imeli skoz 9 dni ljudski misijon 4 častiti misijonarji iz reda sv. Ignacija, polni duha gorečnosti, pod vodstvom čast. O. Bernarda Ceronita, ter so posebno pospešili čast Božjo, slavo Marije in zveličanje toliko pričujočiga ljudstva. Ta dogodka je z malano podobo v spominu ohranjena, kakor tudi marsikaj družih. Kakor si je Marija mnoge kraje v svoje česenje izvolila, da ubogim pozemeljskim otrokam v njih potrebah, otožnosti in nesrečah svoje milosti deli; tako je očitno, da si je tudi ta kraj v imenovani namen preodvolila. Veliko dokazov, ki nam to sprčuje, je popisanih v bukvah, ki se jim pravi: „Puteus aquarum viventium, id est, Maria, fons gratiarum indeficiens, in Ecclesia Dobrovensi uberrime manans, e quo devoti peregrinantes hauriunt salutem a Domino; sive miracula et gratiae hic loci intercessione ac meritis beatissimae Virginis Mariae a divina clementia olim et modernis temporibus impetrata. Conscriptae a M. Bartholomaeo Suppance Vicario IV. 1756.“ — V tih bukvah je veliko veliko prigodkov, kateri sprčujejo, koliko zaupanje so imeli verni do Marije Matere Božje, kako so se v dušnih in telesnih potrebah k njej zatekali, in velikrat čudama pomoč dosegli po Marijni priprošnji. Zmed mnogih tukaj zadobljenih milost, ki so v imenovanih bukvah zapisane, naj le eno samo povém ljubim bravcam. Leta 1680 je kuga po sosednjih deželah, Koroškim, Štajerskim, Hervaškim in Goriškim že četrto leto neusmiljeno razsajala in ljudi morila. Ljubljansko mesto pa je na Dobrovi za vso deželo pribežališa iskalo pred to silno boleznijo, se je na ta milostni kraj za pomoč zatekalo, in jo tudi našlo, kar je z naslednjim napisom v stari cerkvi hvaležni spomin ohranjeno:

Magnae Dei Matri
 Mariae in Dobrova,
 Populi o vicinis remotioribusque Carnioliae partibus
 loci venerandi causa confluentis
 frequentia famosissimi.
 Quod
 Hic sibi locum gratiae elegerit,
 miraculis clareat,
 Totamque Carnioliae Provinciam
 a Peste
 In quartum annum ad Confina usque grassante
 miraculose salvaverit.

Se et suos
In perpetuum gratitudinis mnemosynon
Aemona devovet.

Anno Christi 1682, qui est Aemonae cond. 2904.
Ex Annalibus Carn.

Ta božja pot pa, ki je pred toliko leti lepo slovela in tolikanj bila obiskovana, je skoz ene leta zlo onemogla. Gospodaril je namreč božjim potam sploh, odpustkam in čiščenju Marije nasprotin duh. Ali hvala Bogu! zopet se je boljši stari kersanski duh med ljudmi začel zbudovati; od papeža do zadnjiga verniga, od cesarja do poslednjiga podložniga gre vse rado kam na božjo pot. Tudi tukaj se božja pot od leta do leta lepši razcvetuje; pobožnih romarjev je od vsih krajev čedalje več, tako de štirje duhovni inajo od veliciga šmarna do presladkiga imena Marije Device o sabotah, nedeljah in praznikih s spovedovanjem čez in čez dovolj opraviti. Marsiktera bolna ovčica zadobi, gotovo po priprosnji Marije Device, dušno zdravje, mir in tolažbo, ter se vsa poživljena verne nazaj na svoj dom.

Pa še več, pobožni romarji zamorejo zopet, kakor nekdanj, po odpisu rimskiga Sedeža od 6. vel. serpana 1858 popolnoma odpustek zadobiti, kateri se med šmarnimi mašami, to je, od 14. vel. serp. do 8. kim. skesano spovedó, sv. Rešnje telo prejmejo, in v tej cerkvi za poviksanje sv. matere katoliške Cerkve pobožno molijo.

Tudi se je po odpisu sadanjiga rimskiga papeža Pija IX. od vel. serp. 1858 obnovila nekdanja bratovščina: „v nebo vzete Marije Device.“ Njeni udje molijo vsaki dan 1 očenaš in 1 čiščenjarijo, s pristavkam: O Marija, v nebo vzeta, za nas Boga prosi, de tudi mi v nebena pridemo! in zadobijo v dan vpisa, praznik vnebovzetja M. D., in o smertni uri popolnoma odpustek; o praznikih očiščenja, oznanjenja, nedeljo med osmino sv. Rešnjiga telesa, in praznik vsih Svetnikov 7 letne in 7 štiridesetdanske odpustke, ako se skesano spovedó in sv. Obhajilo opravijo, in v tej cerkvi v namen sv. Očeta pobožno molijo. Razun tega zadobé šestdesetdanski odpustek, kadar koli so v tej cerkvi pri sv. maši, ali pri kaki drugi očitni službi Božji, kadar koli kakiga reveža prenočujejo, ali za sovražnike umirijo, ali za merličem k pogrebu gredó, ali s procesijo gredó, ali sv. Rešnjo telo k bolniku spremijo, ali na znamenje z zvonom sv. Rešnjo molijo, ali za duše v vicah molijo, ali grešnika spreobernejo, ali nevedniga podučijo, ali kadar koli kako dobro delo pobožnosti ali ljubezni storijo. In naj bodo v imenovano bratovščino zapisani ali pa ne, zamorejo, če so v guadi Božji, popolnoma odpustek zadobiti, če sv. križev pot pobožno obisejo in Kristusovo terpljenje premišlujejo. „Resnično velik zaklad milost je ljudem odpert, kateri, ako se ga bodo poslužili, se bodo prijaznosti Božje vdeležili.“ Modr. 7, 14.

Misijske naznanila iz Kine.

Pismo gospoda Perny-ta, apostoljskiga provikarja v Kovi-čevu do več gospodov v Lionu in Parizu.

Pisano v Rimu 14. kimovca 1858.
Prečastiti gospodje!

Katoliška cerkev v Kovi-čevu se dobro poganja za svojo vero; v pol stoletji so bili katoličani več kot štiridesetkrat preganjani, nad pet sto spreobrnjenih je terdilo svojo vero pred neverskimi sodniki, nad dve sto je bilo odpeljanih v daljno Tartarijo v kaznovanje, in več kot 20 teh odpeljanih še zdaj terpi tamkej in žaluje po svoji domovini. Veliko jih je pomerlo po ječah za sv. vero, in pet jih je v poslednjim času za sv. vero kri prelilo. Veliko sadú je tedaj od tukaj pričakovati, posebno še zato, ker ravno prelita kri in storjena smert treh novih mučencov, Hieronima Lov-a, Lorenca Ovang-a, in Agate Lin bo gotovo rodovitno seme za kristjane, ter jih bo še veliko k spreobrnjenju nagnila. Kakor vam je znano, so nekdanj v Kovi-čevu pre-

bivali narodje Miao-tse. Že dolgo je bila naša želja, jim luč prave vere prižgati; Bog nam je dal priložnost in kar smo jih jeli spoznavati, pričakujemo od njih veliko sadú. Ravno je narodu „Čongkia-tse“ luč prave vere zasvetila.

Leta 1853 so naši duhovni in Tomaž Lo, pobožni kineški duhoven, jeli pri njih sejati seme Božje besede. Družina „Lov“ sprejme perva katoliško vero. Kmalu potem pet njenih udov pride v veliko mesto. Ko so povsod s svojim obnašanjem spričevali gorečnost do sv. vere, so bili kmalo vzeti med pripravljance za sv. kerst. Nar starji med njimi je bil Hieronim Lov, izučen v kineških vednostih. Ko mi je pravil od svojiga spreobrnjenja, in od tega, kar se mu je kmalo potem sanjalo, sim koj v njim spoznal moža, kteriga je Bog v kaj več odločil. Sanjalo se mu pa je, de je vidil starčka z dolgo brado, oblečeniga z nenavadno obleko, ki je Bogú daroval. Vso noč je ta spreobrnjenec svoje sanje premišljeval, in ni si jih mogel razložiti. Gre zjutraj v veliko mesto k sv. maši. Kako se začudi, ko vidi duhovna pri altariji! To je starček, si misli, to so le oblačila, od katerih se mi je sanjalo. Na kolena pade, od veselja joka ves čas sv. daritve. Ko pa iz kapelice stopi, vse s takim glasom pripoveduje, de bi mogel tudi nevernika resnice prepričati.

Po praznikih se Hieronim Lov s svojimi domu verne. Noč in dan moli in kersanski nauk prebira. Veliko znancov ga je začelo posnemati, nekaj se jih je pa branilo sv. vero spoznati. Kmalu je prepričeval nevernike njih zmot, in oznanoval sveto vero v svojim in v bližnjih krajih s pridam in z neutrudljivo gorečnostjo. Spomni se, de se je veliko Čongkia-tse-ov v Kovangse preselilo; popotva tje z nekimi spreobrnjenci, ter jim oznanuje sv. vero, in Bog mu blagoslovi njegov trud, ker veliko jih je sprejelo sv. nauk. Z veseljem mi je pripovedoval od svojiga začetka, in vsi smo se čudili previdnost Božji, ker ravno prišel je bil k nam misijonar, poslan, de bi tistim krajem Božjo besedo oznanoval. Ta misijonar je gosp. Avgust Chapdelaine (Šapdelèn), kateri je pot do sere ljudi že pripravljeno našel, in tako je njegov nauk ložeje še več sadú obrodil. Kmalu se tudi prigodi, de pridejo spreobrnjenci vasi Kovi-čeva po misijonarja, de bi ga med seboj imeli. Chapdelaine je pa potreboval spremljevalca, in odločim mu našiga Hieronima ki prevzame z velikim veseljem to težavno delo. Ni mo-goče vsih njegovih del pošteti, ki mu jih je na popotvanji in potem storil; Bogú, naj Vikšimu, so nar bolj znane. — Kmalu ko na omenjeni kraj pridejo, je bil Hieronim zatožen od nevernikov, de je kristjan, in bil je z gosp. Chapdelaine-am in z dvajset družimi spreobrnjenci vjet. Ves čas, ko je bil v ječi, so neverniki k njemu hodili, in on jim je z gorečo govornostjo skazoval resnice kersanske vere. Čez dvajset dni so jih zopet izpustili. Hieronim se srečniga šteje, de je zamogel za Kristusa terpeti, in se prav goreče na sv. kerst pripravlja, ki ga je leta 1855 sprejel. Neverniki so si na vso moč prizadevali, lučico sv. vere v Maokeo-u ugasniti.

Ravno skozi tisti kraj popotuje namestni kralj. Hieronim ga pomoči prosi, ktero je tudi zadobil, in odslej so bili neverniki bolj mirni. Malikovavci kraja Kovangsi, domačije Hieronimove, željno pričakujejo Hieronima, de bi jih k sv. kerstu pripravljaj, pa zavolj žlahte, ki ga ni hotla poslušati, in ga je sovražila zavoljo njegoviga nauka, ni mogel, kakor bi rad, svojim rojakam sv. evangelija oznanovati; je pa mislil to nadomestiti na svojim popotvanji z gosp. Chapdelaine-am. Ali misijonar je mogel od tod naprej sam brez Hieronima in z drugim tovaršem „Lov-sien-sin-am“, popotvati; ker Hieronima je bil Bog odločil, de bo kri prelil za Njega, kteriga si je bil namenil oznanovati. — Oprosteno skerbi za svoj dom, naznani Lov-sien-sin misijonarju svojiga kraja željo, mašnik biti. Ker je bil dobro izučen v kersanskih vednostih, dopade misijonarju njegova želja in ga vzame v število verskih učencov. Z veliko ra-

dostjo obhodi zdaj veliko krajev ter povsod z velikim sadam sv. vero oznanuje.

Mesca mal. serpana leta 1857 ga je jelo veliko nevernikov sovražiti zovoljo njegoviga nauka, in ga dajo beričem vjeti. Pred mandarinam tako serčno govori, da ga izpusti. Ali beriči ga še vjetiga imajo, ter ga nočejo izpustiti. Ko to eden naših višjih gospodov zvé, mu pošlje pomoči s pismam, v katerim ga oserčuje in tolaži. Dva kristjana sta bila odločena, da bi mu rešenje zadobila; ali to je težko, ker beriči le denarja želijo, in jetnik se oprostiti ne da, ker v Kovi-čevu je navada, da se nikoli nobeden kristjanov ne odkupi. Revne v ječah preživljamo, nje in sebe Bogu zročimo. Starji Lov-sien-sin-ov sin sam mandarina prosi, da naj bi mu očeta rešil: V prvem pogovoru ga mandarin prav ljubo sprejme; v drugim ga popraša, ktere vere je. Prav pogumno spozna svojo sv. keršansko, katoliško vero. Mandarin mu vleva križ poteptati, in ko tega noče, ga obsodi v kazen, ki se ji pravi: „pong-tse.“ Vsak, ki sliši to ime in pozna to kazen, se prestraši; tega mladenca pa to ni čisto nič ostrašilo. Potem ga zapró kakor tudi očeta njegoviga. Vjeti so bili do mesa listopada, in novi mandarin jih je takrat pomilostil. V Maokeo-u se spoznajo s prečastitim gospodom Mihičre-tam, ki je eden naših nar ljubših prijatlov. Ko so se spreobrnjeneci misijonarjeve pričujočnosti veselili, so neverniki vnovič jeli sovražiti sv. vero. In kaj storé? — Grejo v Maokeo kristjane pri sodništvu tožiti; pa tako skrivno, da kristjanje nič ne zvedó, kakošni sklepi se delajo zoper nje.

Žené in dekleta je učila sv. vero kineška devica, Agata Lin, ki je bila zmed naj izvrstniših kraja Maokeo. Veliko dobrega je storila temu kraju, zato so jo pa tudi spreobrnjeneci ravno tako ljubili kakor tudi častili. — Ne deleč od tukaj je eden naših verskih učencikov, Lorenc Ovang, veliko nevernikov spreobrnul. Podá se leta k gosp. Milnéretu, da bi mu naznanil, koliko blagoslova je Bog izlil čez njegov trud. Med tem pa sovražnik ljuliko vseje med žito. Poglavarji vasi so ljudstvo zoper kristjane spuntali, ter jim preganjanje napovedó. Ovang vidi, da mora bežati; podá se torej k novim kristjanam kraja Maokeo.

Ravno takrat tudi mandarin iz Lavgtai-a v Maokeo pride, kristjanje niso nič vedili, da se preganjanje že začel; zatorej se niso bili nič zavarovali zoper prihodnje nevarnosti.

Stric Lov-sien-sin-ov je svojiga vnučica zovoljo njegove vere na vso moč sovražil in si prizadeval, ga pri mandarinu počerniti, da naj bi ga v ječo dal vreči. To je tudi dosegel.

Nekiga večera so ravno vsi z misijonarjem Ovang-am v hiši zbrani pri molitvi, kar množica beričev obdá njih hišico. Lov-sien-sin in Ovang sta bila koj peljana pred mandarina, in preiskovanje se je precej začelo.

Lov-sien-sin, ki je že tretjič v sovražnikovih rokah, ne odgovarja samo tega česar ga sodnik vprašuje, temuč tudi nevernike prepričuje, da praviga kristjana nobeden ne more slabih del dolžiti in spricati. Djal je: „V čem se pregreši, kdor praviga Boga moli? kdor vsak dan Boga prosi za cesarja in mandarina, za mir v deželi k Bogu moli? — Naša vera nam zapoveduje, davke plačevati in zapovedi človeške, če niso Božjim nasproti, na tanko spolnovati.“

Sodnik ni vedil družiga reči, kakor: „keršanska, katoliška vera ni prava.“ Ta dva oba pa sta se z veliko serčnostjo za sv. nauk poganjala.

Ovang-a očita sodnik, zakaj je v svojim kraji novo vero oznanoval, in mu žuga, da ga bo dal v ječo vreči. Potem pa vender obá izpusté.

Hieronim Lov-sien-sin se domú verne in zadnjikrat večerja s svojim sinom, tolaži svojo družino, in vse k stanovitosti opominja. Nobeden prebivavcov Maokeo se ni bal preganjanja, temuč le molili so (za stanovitnost).

Ko stric Lov-sien-sin-a vidi, da mandarin s kristjani

milostljivo dela, se zjezi, ter mandarinu prav živo popiše, česa se mu je od kristjanov bati, in ga sili, da naj pervake te vere pokonča. Med drugim je tudi to rekel, da se je punta bati od kristjanov, in da bo le mandarin vzrok tega. Tega se mandarin prestraši, in kakor drugi Pilat, oči pred resnico zatiane ter Hieronima Lov-sien-sin-a in Lorenca Ovang-a, v smert obsodi. Pa pogreša se še tretji mučenec. Agata Lin je v svojim kraji s posebno gorečnostjo druge v sv. veri podučevala, in tudi to so v smert odločili; pa ona se ne vstraši, temuč le še druge spreobrnjenke oserčuje in jih uči: „Nar večji gnada za kristjana je, da zamore darovati svoje življenje za Kristusa.“

Na bregu široke reke je bil dolečen kraj, kjer jim je bilo smert terpeti.

V petek, 29. prosenca, na vse zgodaj še enkrat té tri in še družih šest pripeljejo pred mandarina, in ta jim zadnjikrat vleva, vero zatajiti ter križ pohoditi. „Raji umrjemo, kakor da bi storili!“ vsi kličejo. „Veste, da kar zapovem, in pri ti priči je po vas?“ „Vemo, kaj nas čaka, pa samo ene reči se bojimo: greha; presrečne bi se šteli, ko bi zamogli kri preliti za svojo vero. Raji smert kot vero zatajiti!“

Pri teh besedah pokleknejo in molijo za srečno zadnjo uro. Na mandarinovo povelje vklenejo Hieronima, Lorenca in Agato, in pustivši druge kristjane odpeljejo zdaj té na sodniše. Serčno stopajo, se proti nebu oziraje, in vso pot pobožno molijo. Ko jih k reki pripeljejo, so bili beriči že pripravljeni, da so jih ob glavo djali. Kristjanov nekaj se drenja okoli mertvih in kervavih trupel tih mučencov, katerih glave so hudobneži na kolih nazaj nesli, trupla pa so mislili v globočino reke vreči; ali kristjani so jih jim po noči odvzeli in spodobno pokopali.

To marterstvo se je hitro razglasilo po vsim okraju: Vse nove kristjane, kakor tudi naše mladenčce v odgojiši pri sv. Pavlu je njih mučeništvo navdihnilo s toliko serčnostjo, da so bili vsi pri volji, za sv. vero terpeti in umreti, ako bi bilo treba. Vsi sklenejo tako živeti, da nobeden nikoli ne bo overgel skoz toliko stoletij resničniga pregovora: „Kri mučencov je seme kristjanov.“

Pavel Perny,
apostoljski provikar.

Podzemeljske pokopališa, rake ali katakombe v Rimu.

(Konec.)

Zgodbe keršanskih katakomb obsegajo tri dôle. Perva séga do leta 300 po Kr., druga do 800, in tretja do naših časov, v katerih so zopet k zasluženi časti in čislanju prišle. V prvi dôle, ko je strašno preganjanje divjalo, so bili vsi kristjani pod zemljo v rake pokladani, nekoliko z napisi, nekoliko brez napisov. Smertni dan so zato radi pristavljali, da so vedili obletnico pri grobu obhajati; za letno številko jim ni bilo ravno toliko már, preveč vsekovanja na kamen bi bilo treba pri veliki stiski in naglosti, ker tisti čas letnic niso pisali naravnost in ob kratkim, kakor zdaj, temuč imenovali so na pr. takole: V desetim letu konzulske časti Numeriana itd. De bi bili vse v kamnite ploše dolbli, jim je naj večkrat časa primanjkovalo. Pri vsem tem se je pa vender iz té dôle do 10.000 napisov ohranilo.

V drugi dôle, ko je preganjanje kristjanov že odnehovalo, so želeli kristjani počivati blizu prvih spoznavavcov sv. vere, pa ne več v katakombah, kakor se bere od papeža Dámaza, ki je umrl leta 384, da se ni vredniga spoznal pri svetnikih počivati. V tem času cerkvene prostosti so bili začeli kristjani iz vseh krajev iz same pobožnosti v rimske pokopališa romati, in so tam molili pri grobéh, altarjih in cerkvah mučencov, in hvalili Bogá za gnade, ktere jim je delil pri spričevanju sv. vere. Kjer je kak imeniten papež ali cerkven očak počival, so rake po njem ime

dobile. Že v četrtem stoletju so bile posebne pratike zlozene, de so ljudje ložej vedili, kje je kak dan obiskovanje in češenje ss. mučnikov. Ob obletnici so obhajali molitve za mertve, so sv. maše darovali, pridige poslušali, ktere se najdejo še dandanašnji v bukvah cerkvenih očakov. De so zložniši hodili pod zemljo, so popravljali stopnice, kjer se je kaj začelo podpisati, so podzidovali, duške za sapo in svitlobo razširjali, oboke podpirali, kjer je bilo treba, zasute kapelice in cerkve v rakah popravljali, in nad grobovi od zunaj verh zemlje nove postavljali, pa tudi nad vhodiši v katakombe. Romarji so ob enim več takih cerkvá obiskovali. Še zdaj zadobi romar, kteri nekoliko odmenjenih rimskih cerkvá obiše, popolnoma odpustek. Te cerkve so: Sv. Janeza aposteljna v Lateranu, sv. Petra aposteljna, sv. Pavla ap., Matere Božje Sneznice, sv. križa v Jeruzalemu in pa sv. Boštjana. V ti dóbi niso smeli nobeniga groba odpreti in ne trupel ven jemati; naredili so le do trupla votlino, so se skozi njó z rutami in tančicami svetinj dotikovali in jih vernimu ljudstvu razpošiljali, kjer so v veliki časti ostale.

Sv. Gregor, škof v mestu Tur-u na Francoskim, pripoveduje v svojih spisih naslednjo prigodbo, iz ktere se posname, de niso v tej dóbi trupelj iz grobov vzdigovali. V letu 284, 25. okt., zapové cesar Numerjan ss. Krizanta in Darijo na salarski cesti zunaj Rima živa pokopati. Vsako leto je hodilo več ljudi v njih rake, posebno bolehní, ker so tam pri njunih grobih zopet zdravje zadobivali in so tudi pri sv. maši bili. Tode enkrat so bili izdani, in Numerjan zaukaže prec zazidati vrata pri vhodíšu, de več ven ne morejo, od zgoraj skozi dušek skoraj ravno nad altajem pa jih dá s kamenjem in peskam zasuti, in tako častivce teh dveh mučencov taka smert zadene, kakor nji sama, ki sta bila živa zakopana. Ob času, ko je bil zopet cerkvi mir povernjen, je bil ta kraj neznan, dokler ni bil čudovito razodet, in ker je bilo ravno tisti čas romarjem prepovedano v rake hoditi, so le skoz votlino vidili do grobov ss. Krizanta in Darije, in tudi njuni trupli, ki so ji bili prišli častit. Skozi narejeno votlino so se še tudi sreberne posodice za vino in vodo na altaji vidile, ker ravno takrat se je skrivnost sv. maše obhajala, ko so bili prišli tiransko zapoved Numerjanovo dopolnit. — Ob času sv. Ambroža in škofa Gaudencija se je prav težko kaj več svetniških kosti dobilo iz Rima. Tudi z balzamam zmešano olje, ki je pri grobih mučencov gorelo, je bilo prav v veliki časti. Papež Gregor je bil laški kraljici Teodolindi, kakor kaj prav posebniga, poslal nekaj od tistiga olja, ki je gorelo pri grobih več mučenih papežev. List in pušica je še zdaj v Monci pri Milanu v cesarskih starih dragocenostih.

Zdaj pridemo do tretje dóbe katakombnih zgodb. Potem, ko je bilo rimsko cesarstvo pod Avgustulam razdjano, plane več obdivjanih ljudstev, kakor dolgoobrdocov Saracenov itd., z vojakó na rimsko mesto in njegove okolice, in podere več cerkvá pri rakah. Le ktere so bile z obzidjem obdane, enako našim cerkvenim tabram, so bile še ostale, kakor cerkev sv. ap. Pavla na ostianski, sv. Boštjana na apiški, sv. Lorenca na tiburski, sv. Neže na uomentanski, sv. Pankracja na avrelski cesti, in med vsemi naj večí cerkev sv. Petra na vatikanskim homeu. De bi se grobovi pod zemljo obvarovali nečasti nevernih narodov in vojsakov, začnejo papeži trupla imenitniših mučencov iz rak jemati, in jih ali pod altaje ali pa na altaje devati. Ta navada je terpela do devetiga stoletja. Na več krajih so bile katakombe spet nalaš zasute in romarji jih niso več obiskovali.

Že dolgo se pa ni toliko storilo v prid katakombam, kakor od kar so sedanji sv. Oče Pij IX. za papeža izvoljeni. Vatanovili so družbo cerkvenih starin. Njeni udje so pod vodstvom papeževim, sleherni ud priseže, de ne bo nobene v katakombah pri kopanju najdene reči kam odnesel ali zase prikril, ker vse se mora skazati. Ta družba

vedno na več novih rak zadeva. Naj lepši malarije, napise na grobnih kamnih med preganjanjem in po preganjanji prvih kristjanov, iz kamna zrezane, iz brona, železa, srebra in zlata izdelane reči še vedno izkopujejo. Vse to krivovercam nasproti neoveržljivo priča, de so že prvi kristjani imeli vsih 7 ss. zakramentov, de so v presv. Trojico verovali, se spovedovali in obhajali, za mertve molili, svetnike častili in na pomoč klicali, in še posebno prečisto Devico Mater Božjo v veliki časti imeli. Izkopane starine se hranujejo v muzeji vatikanskiga poslopja. Vse te reči zadosti glasno pričajo živo vero, upanje in ljubezen prvih kristjanov. Obiskovanje podzemeljskih rak je že pa tudi marsikteriga nekatoličana k naši pravi veri sprebernilo. Potem takim se lahko umé, zakaj je neki prav učen lutransk duhoven na Angleškim svojimu prijatlu, kteri se je v Rim napravljaj, rekel: Ti, ako nočes katoličan biti, nikar ne hodi v katakombe!

V naj novejših časih so našli na Kalistovim pokopališu zidovje dveh podertih cerkvá, v eni je zdaj pekarnica, v drugi je vinohram. Predlanskim so panašli na tistim polji in nogradih, Tormarancia imenovanih, ki so jih sv. Oče, Pij IX., v ta namen v last kupili, de bi njih družba grobe pod zemljo preiskovala, dve še prav dobro ohranjene veliki cerkvi, sv. Aleksandra in sv. Klemena v katakombah, v kterih ravno zdaj trupli ss. apost. Cirila in Metoda ísejo.

Iz vsega do zdaj povedaniga se kaže mesto Rim našim očem kakor kraljica, obdana od velike trume serčnih mučencov, kteri jo varujejo in peklenskím močém kljubujejo; — kakor mati, ki se po pravici smé ponašati s svojo družino, in ljubeznjivo nad zibelko svojih v Gospodu spijočih otrok čuje; kakor vedno zvesta nevesta Božjiga Sina med otroci, ktere je preskerbela svojimu nebeškímu Ženinu, in kterih v Jagnjetovi kervi oprane oblačila ji v krono služijo; in zadnjič kot varhinja resnice, ktera v poterjenje in spričevanje sleherniga svojiga izreka kervav podpis več milijonov spričevavcev iz vseh štirih strani sveta zamore skazati.

St.

Venčie

ali roženkranček v čast neomadežaniga spočetja

Marije vselej Device,

vélike Božje Matere, naše visóke Gospé.

(Iz Laškiga.)

Češena si Marija, gnade polna; Gospod je s teboj.

Predglas.

Najdena sim Božja porodnica: tedaj neomadežana.

Opomin. Preljubi verni! ljubite in častite z detinskim in spoštljivim sercam svojo ljubeznjivo Mater in mogočno srednico Marijo. ter molite vsak dan venček (roženkranček) v češenje njeniga brezmadežniga spočetja. To djanje je gotovo prav ljubo njenimu prečistimu sercu, in ima zanesljivo veliko moč, doseči njeno premočno varstvo. „Častite Marijo, in sprosila vam bo gnado in zveličanje.“ pravi sv. Bonaventura.

Tako le se moli:

Bog, hiti mi pomagat!

Gospod, priteci mi v pomoč!

Čast bodi Bogu Očetu itd.

O Marija, brez madeža spočeta, prosi za nas, ki k tebi pribežimo.

P prvi odstavek.

Večni Oče nebeški, molim te ponižno, in iz celiga serca te zahvalim za tisto naj vikši moč, s ktero si Marijo Devico, svojo preljubo hčer, obvaroval izvirniga zadolženja.

Potem se moli očenaš, štiri češenamarije in čast bodi Bogu itd. na koncu. Pred vsako češenamarijo se reče: Češeno bodi sveto in neomadežano in prečisto spočetje blažene Marije Device.

Drugi odstavek.

Pred vsako češenamarijo se reče: „Večni Božji Sin, molim te ponižno, in iz celiga serca te zahvalim za tisto neskončno modrost, s ktero si Marijo Devico, svojo pravo

in preljubeznjivo Mater, obvaroval izvirniga zadolženja. Vse drugo kakor pri prvem odstavku.

Tretji odstavek.

Pred vsako čiščenamarijo se moli: „Večni Božji Duh, ponižno te molim, in iz celiga srca te zahvalim za tisto nezmerno ljubezen, s katero si Marijo Devico, svojo prečisto nevesto, obvaroval izvirniga zadolženja. Vse drugo kakor zgorej.

Potem se reče:

Presveta Trojica, molim te ponižno, in iz celiga srca te zahvalim za prav posebno milost, dodeljeno sveti Ani, blaženi in častitljivi materi Marije Device, ki je edina zmed vsih mater po človeškim spočetji rodila dete popolnoma čisto, brez izvirniga greha. Čast bodi Bogu itd. (trikrat).

O d p u s t k i.

Kdor ta venček Marije Device s skesanim srcem moli, zadobi vse odpustke, ki so z blagoslovljenimi roženkranci po sv. Očetu sklenjeni, in unih 100 dni, ki so dodeljeni, kolikorkrat se reče: Bodi hvaljeno sveto in neomadežano in prečisto spočetje blažene Marije Device. K temu so Njih svetost papež Pij IX. 2. pros. 1852 še družih 100 dni odpustkov podelili, popolnoma odpustek pa tistim, ki to molitvico skoz celi mesec pobožno molijo, in po dobri spovedi in sv. Obhajilu v namen sv. Očeta molijo.

Vselej ko kdo kušne svetinjo in reče: „O Marija, brez madeža spočeta, prosi za nas, ki k tebi pribežimo!“ doseže družih 100 dni odpustkov. (Po Laškimi in družih krajih imajo posebin za to molitvico blagoslovljen roženkranček s svetinjo.)

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Ko nimamo v Ljubljani škofa, bodo svete olja za to škofijo letas eden zmed sosednjih mil. škofov te cerkvene okrajne posvetili; torej naznanja prečastitljivi kapitelski konsistorij, da se bodo svete olja delile še le veliki petek zjutraj od 5. do 6. ure, in ob tem času de naj dekanjski poti pridejo ponje v tukajšnjo konsist. pisarnico. S to prilikom se zročijo tudi spovedne pooblastila.

Iz Ljubljane. 14. t. m. Dans ob 8. zjutraj so naš visokočastitljivi veliki namestnik, gospod Anton Kos, v mestni cerkvi sv. Jakopa častitljivo telo sv. marternika Feliksa na odmenjeni kraj vmetili in pri njegovim altari skrivnosti sv. maše obhajali. Med sv. mašo je bilo prihranjeno pa še drugo veselje ti farni cerkvi; sprejeli so namreč visokočastitljivi gospod veliki namestnik zopet v sv. katoliško Cerkev gospo A. St., ki se je krivoverstvu očitno odpovedala in se vernila v varno zavetje svoje ljube matere, sv. katoliške Cerkve.

Iz Ljubljane. 12. t. m. je umrl v ljubljanskim frančiškanskim samostanu častiti in mnogim znani brat David Čepon, ki je s svojo priljudnostjo in priprosto pobožnostjo veliko dobrega storil v svojim življenji. Bog mu daj večni mir in pokoj!

Iz Ljubljane. 12. t. m. Dans je prišel pobožni starček Olivieri iz Gradea v Ljubljano. Ta-krat hodi kakor bav-bav in otroke pobira, ki jih je druge kratki vodil in ponujal. Sv. Oče papež Pij IX. so mu namreč naročili, da naj svoje zamurčke in rešence skupaj spravi v zamurskim vstavi „della Palma“ O. Ludovika v Neapelnu, kjer se bodo šolali, kateri bodo za šolo, drugi rokodelstva in družih reči se učili, za kar bo kateri imel zmožnost ino nagnjenje. Tudi za zamurke se ondi enaka naprava oživljuje. Upajo, da iz te kolegije bo afrikanskemu misijonu pozneje velika pomoč dohajala. Še kaj utegnemo o ti reči slišati od v. č. provikarja g. Kirchnerja, ki ga v kakih tednih iz Rima pričakujemo. — Zročili smo pri ti priliki temu neutrudljivemu misijonarju mile darove po Danici nabrane (100 gld.), za ktere se častiti mož priserčno zahvali ljubim Slovincem, in se še v daljni spomin priporočuje. — Naj povemo s to prilikom tudi tistim, ki so nam denara za sv. Detinstvo zročevali, da smo te dni po zanesljivi roki zročili severinski družbi na Dunaji 42 gold. 80 kr. a. v. Zvedili smo ob enim, da podobice za to bratovščino se zastoj dobijo, svetinje pa (ki

so nam jih nekaj s kitajskim napisom na ogled poslali), velja 100 pet gold. — Dans po noči je odšel g. Olivieri, in tudi 2 naših zamurcov odpeljal.

Z Nemškiga. R. Moder — premoder bi bil, kdor bi razprezane trupla, po katerih bistvu že zanikavna sila ko mišnica gloje njih mozeg in kosti, žile prejeda, kite suši, — kdor bi enake bolehave terhlenine in gnjiladi škerpal v soglasno celoto, v zdravo edinost, v pravo krepost. Ali taciga čudovitiga zdravnika boš zastoj iskal pod milim solncem, in enaciga leka po dolzim in širocim še niso našli. — Znano je, da avstrijski vladi podložni protestantje marsikaj prizadenejo gledé potrebne vravnave njih zadév; ali po kakšnim vatlu, po kakšni obliki bi se te krivine in meline pomerile in vlile, to je imenitno vprašanje, da bi jim preveč perut ne pristigli, pa tudi prehlapnih berzd ne opeli; da bi toraj ne kričali: „Intoleranz,“ pa tudi proti katoličanam preobširnih pravic ne vživali, da bi se tedaj via regia zadela. Res huda naloga za vlado, s pristnimi naredbami oživljati truplo, ki si že samo več pomagati ne more. Ali ravno to mertvično truplo vkljub svojemu očitnimu razpadanju še zmiraj roji, in v svoji neznanski notranji revšini prevzeteje na vnanje plati, in razodevje presérnost, ki mora dobriga katoličana žaliti; še zmiraj in zvesto spolnuje svojo gerdobno namembo, ki mu jo je iztuhtal oče Martin, po moči namreč klestiti katoliško drevo, odkopavati njegovo zemljo in po vetrovih raznašati. Namen je razdjanje pravoverstva, in boljši je, če glava pade, kakor bi ud odgnil; boljši je, če roko odsekajo, kakor perst odrežejo. Tacih misel so naši zmotení bratje protestantje stran katoličanov, kateri bi se znejeverili, ki jih pod šemo in krinko verskiga prepričanja lastne spridene nagnjenja pripodé v njih „gmajno“; toraj, kolikor viši mesto je kdo med katolištvam zasedal, toliko ljubši jim je njega pad. — njega prihod v verzelasti šotor umirajočiga protestanstva. De toraj nar rajši po katoliških pastirjih — duhovnih — oprezvajo, kdo se bo temu čudil? Zatoraj pa so nedavno z očitnimi pozivi, posebno v zgornjih krajih našiga cesarstva, katoliške duhovne na svojo plat speljevali in vabili na vsakoršno vado, čeravno s kaj malo pridam. Res bi človek odmajeval, rekoč: Čemu to? Saj za njih duhovna ali predikanta je kdor si budi dober, da le zna od „Liebe“ modrovati, in „sola fides,“ uboga verna bravina, naj si sama hrane išče po šterlečim vejevji, naj se spenja za pušobnimi aberniki, saj sredi stanovitne zime, ki jo je Martinovo dete nad svojimi družbami razprosterlo, družiga sadeza najti ni! Pa kdo se bo nad to nespametjo spotikal, saj je to nesrečno dete že po kerstnim imenu zgolj zareka in zanikava, in če huje v nedoslednosti zahaja, bolj razodevje svoje prave bistvo, — svojo naravo. — Resnica je, da protestantje še celo po dezelah, v katerih enakoverne vlade zapovedujejo, in je njih vladar, akoravno ženska, ob enim tudi višji duhoven svoje dezele, — da toraj še tam tacih pravic, bi rekel, ne vživajo, kakor na Avstrijskim; zdaj pa so se v svojih zahtevanjih še za stopnjo višej povzdignili, — posegli so do jedra katoliških naprav, kakor se bere v „Wiener Zeitung“ 25. sušca. Prederznili so se namreč, c. k. visoko ministerstvo za bogočastje in uk zaporedama nagovarjati za obveljavljenje (overženje) 63. paragrafa dežel-skiga zakonika, poleg kteriga ne morejo katoliški duhovni ali udje duhovskih družb, ki so sterili slovesne oblube, če tudi iz katoliške cerkve stopijo, veljavniga zakona skleniti. Minister pa jim je to, za katoličane gotovo kaj napéno prošnjo odrekel. Odgovoril jim je, kakor nasledva: „Zdi se mi potrebno, na to nagovarjanje opomniti, kar nasledva. Dogodilo se je, kakor je sploh znano, pogostama in še v nar zadnjih časih, da so katoliški duhovni, ki so se cerkvi znejeverili, čez nekoliko časa skesani se povernili. Ko bi med tem časom sklenjen zakon postavno veljavnost pridobil, bi iz tega izhajale neogibljive zadrege, dokler se namreč po vstanovitvah kato-

liške cerkve tudi deželске postave ravnaajo, zakaj poleg nauka katoliške cerkve je mašnikovo posvečenje zakrament, ki neizbrisljivo znamnje vtisne, in zato mora znejeverenec, ki se verne v naročje katoliške cerkve, zopet za mašnika spoznan in z njim ko z duhovnam ravnano biti. Iz tega se prevede, de je 63. paragraf potrebna doslednost deželsko-postavne veljave, ki jo je katoliška cerkev od nekda na Avstrijskim vživala in ji je bila poslednjič po konkordatu slovesno poterjena. Ta paragraf bi se brez očitne nedoslednosti le takrat mogel obveljaviti, ko bi avstrijska vlada vsimu pozitivnemu cerkvenimu redu svojo podporo odtegnila ali pa bi se pri obravnavanju vsih zadevajajočih vprašanj edino le na stalo in mesto protestanških verstev stavila. Od eniga ko družiga, kakor se lahko samo po sebi spreumé, ne more govorjenje biti. — Kakor tudi načelo terdim, de naj se udam vsih po Avstrijskim doznanih verskih družb, kolikor mogoča prostost dovoli, de morejo po velevalih svojiga verskiga spoznanja živeti, mora vender to načelo v speljevanji tamkaj nehati, kjer je treba vsled deželskiga zakonistva vprašanja reševati, katerih določitev, glede njih djavnosti, se ne more le na ude ene verske družbe stegovati. Če je tedaj komu po deželski postavi prepovedano, kar mu je po njegovi veri dovoljeno, se ta ovira ravno tako ne more kratenje verske prostosti imenovati, kakor kratenje po enacih iz družih ozirov storjenih prepoved, n. pr., zakonske ovire zavoljo vojaštva.

Že ta spreumeva sama na sebi bi mi ne pripustila, potegovati se za obveljavljenje 63. paragrafa. Verh tega pa bi v tem obveljavljenji spoznal tudi še darilo za znejevero, ki bi tiste za očitno npravstvo tolikanj škodljive iz zgolj nepoštenih nagibov storjene verske prestopo edino le množilo.

Iz Hartuma piše rokodelec Španring 6. sveč. t. l.: Ker so se misijonske zadeve od lani tolikanj spremenile, de ni misliti na daljno zidavo misijonskiga poslopja, sim sklenil, se od tod podati, in pa precej jutri... Pred 10 dnemi je umerl za merzlico misijonski družnik, Jož. Čisek, kovač iz Tirolskiga. Z menoj gre od tod tudi Jan. Koch, brat mojstra Leon. Koch-a.

Razgled po keršanskim svetu.

Na Dunaji neki menijo po prizadevanji kardinala Rauscher-ja čisto katoliško vseučiliše ali visoke šole napraviti. — Dr. Sebast. Brunner, vrednik cerkveniga lista „Wiener Kirchenztg.“ je bil od lastnika dnevnika „Presse“ tožen, ker je on temu porednmu listu večkrat gorke „lekcione“ bral, in mu dokazoval, de ima „Presse“ neverske, kužljive, čednosti in celo deržavi nasprotnne namene itd. Dunajska deželna sodnija pa je 31. u. m. dr. Sebast. Brunnerja tožbe rešila in nedolžniga spoznala.

Briksenški knez in škof opominjajo svojo duhovšino v posebnim razpisu, naj zdaj, ko vojska žuga, prav posebno pri sv. maši Boga prosijo, de bi obvaroval deželo hudih stisk, in de naj išejo deželi odpreti pot do nezmernih zakladov Jezusoviga presv. serca. Zapovedali so v ta namen, de naj vsak dan pri sv. maši privzemajo molitev: „Deus refugium nostrum.“ „Moji ljubi bratje!“ pravijo k sklepu: „bodimo pripravljeni, ker čas težke poskušnje utegne nad nas priti. Pripravljajmo se na to; pokažimo pred Bogam in pred ljudmi, de kratko nikar nismo najemniki, ampak pastirji, ki vedo tudi življenje dati za svoje ovčice, ako bi naša dolžnost tirjala. Pomislite, de vsa naša moč je v edinosti.“

Monastirski škof Janez Juri svojim ovčicam prav živo priporočujejo bratovščino sv. Petra, ktera ima ondi ravno ta namen, kakor pri nas bratovščina ss. Cirila in Metoda, namreč, moliti za poedinovanje jutro deželskih ločenih kristjanov ali razkolniških grekov.

Iz Rima, imajo listi naznanilo, de so misijonarji ob

Beli reki Gondokoro zapustili, ker so jim bili nekteri zamurski poglavarji sovražni. Upajo pa, de gospod provikar Mat. Kirchner, ki se bo v kratkim v Afriko podal, te reči ne bo le samo popravil, ampak misijon še dalje razširil. — Kardinal Rauscher so 1. t. m. Rim zapustili.

Nemirno serce.

Serce moje, kaj je tebi,
De se mi ne pomiriš?
Oh, de vedil nigdar nebi.
Kaj je svetni prazni bliš!

Ako pel bi rad, ne morem,
Molil rad bi, tud ne gre;
Bog dobrotni, oh na skorem
Mir mi v moje vlij sercé!

Sladko vleče svet me k sebi,
Raj me mlo vabi gor;
Oh, poznal de sveta nebi!
Serce mi razpade skor.

Al sim skušal, de svet nima
Mira prav'ga za me več;
Če prijazno tud mi kima.
Mira za me nima nič.

Mir mi Ti le moreš dati,
Ki si prišel svet vmirit;
Milodarnik, koljkokrat
Si pomogel revam skrit!

Sedaj meni pa priskoči,
Hiti urno mi v pomoč;
De serce mi pred ne počí,
Stiraj strašno z mene noč! K. K.

Sveti zdihljeji

k presv. Rešnjimu Telesu.

Česen in hvaljen bodi vsaki čas.
Presveti Božji Zakrament pri nas!

II križanimu Jezusu.

Molim te, o Kriste, in te hvalim spet,
Ker po svojim Križu rešil si ves svet.

K Materi Božji.

Marija, Mati milosti.
In Mati dobrotljivosti!
Sovražnike odženi vse.
In v smertni uri sprejmi me.

K Angelu varhu.

O Angel preblagi.
Moj varh ti predragi.
Me Bog ti je zročil;
Na strani mi hodi.
In danes me vari,
Me uči in vodi.

Hicinger.

Drobtina.

(Oči.) Gorje mu, kdor svoje oči pase, desiravno vé, de so one otroci zapeljivosti, in nič od njih nima, to je, on ne more nič tega doseči, kar njegove oči vidijo, in se s tem v pregrešne misli in želje napeljuje.

Duhovske zadeve.

Farna vikarija Dobove je podeljeno g. Jožefu Jeriču, duh. pom. pri sv. Križu poleg Kostanjevice. — Lokalija Janče je 6. t. m. razpisana. Fajmostru v Šmartnu v Tuhinu, v č. g. L. Dolinarju je privoljeno v pokoj se podati. Šmartinska fara je tedaj 30. u. m. razpisana. — G. Jakop Kušlan, fajm. na Studenim, je umerl 1. t. m.; g. Jožef Zupančič, lokalist na Jančjim, pa 3. t. m. R. I. P.!

Mili darovi.

Za afrikanski misijon:

„Moriatur anima mea Morte justorum.“ (Num. 32) 15 gl. st. d. „Ave gratia plena!“ (Luc. 1. 28.) 15 gl. st. d. „Cogitavi vias meas et converti pedes meos in testimonia tua“ (ps. 118.) 15 gl. st. d. „Cogitavi dies meos et annos aeternos in mente habui“ (ps. 7. 6.) 21 gld. 15 kr. st. d. Iz Slapa v Ipavi 10 gold. st. d. M. B. 1 gold.

Za mis. g. Olivieri-a: Iz Slapa v Ipavi 10 gld.

Za mis. g. Lavtizarja: Neimenovana vdova 5 gld.

Pogovori z gg. dopisovalci.

G. M. K. na Sl.: Preblagi dar za domače zam. z velikim hvaležnostjo prejeli. — G. Š.: Bomo poskusili Vam poslati. — M. N.: Bog poverni. — G. R.: Drugo zoper našo voljo za zdaj zaostalo; — pa drujkrat več.